

RAHANPESULAIN MUKAISEN VALVOJAKOHTAISEN RISKIARVION YHTEENVETO

SISÄLLYS

1.	YLEISTÄ	3
2.	VEDONLYÖNTI SEKÄ URHEILUKILPAILUJEN MANIPULOINTI (MATCH-FIXING)...	4
3.	PELIPISTE / ASIAMIESPISTE / RAVIRADAT	6
4.	ERITYISET PELISALIT	8
5.	KASINOA JA ERITYISIÄ PELISALEJA YHDISTÄVÄT RISKIT	9
6.	KASINO.....	10
7.	SÄHKÖISESTI VÄLITETTÄVÄT RAHAPELIT/PELITILI.....	12
8.	ASIAKAS.....	14
9.	MAKSUJÄRJESTELYT	17
10.	RAHAPELIOPERAATTORI	19
11.	HALLINTAKEINOISTA YLEISESTI.....	21

1. YLEISTÄ

Tässä julkisessa yhteenvedossa käsitellään Poliisihallituksen arpajaishallinnon tekemän riskiarvion pohjalta esiin nostettuja merkittävimpiä rahapelaamiseen yleensä liittyviä rahanpesuriskejä. Merkittävimpien riskien koonnilla on tarkoitus tuoda esiin rahapelien toimeenpanoa valvovan viranomaisen näkemys eri riskitilanteista sekä hahmotella riskien mahdollisia hallintakeinoja. Tarkoitus on tuoda esiin tilanteita, palveluita ja muita mahdollisia tekijöitä, jotka saattavat muodostaa riskin rikollisesta toiminnasta peräisen olevien varojen käyttämisestä, tai muuntamisesta rahapelitoiminnassa. Tavoitteena on tällä tavoin suojata rahapelaamista väärinkäytöksiltä sekä osaltaan estää laittomasta toiminnasta peräisin olevien varojen käyttö rahapelaamiseen. Yhteenvedo sisältää suosituksia ja ohjeistusta hallintakeinoista esitettyjen riskien osalta. Yhteenvedossa ei oteta kantaa rahapelitoiminnassa tällä hetkellä mahdollisesti käytettäviin hallintakeinoihin tai siihen, mitä toimenpiteitä rahapelitoiminnassa on otettu tai ei ole otettu huomioon väärinkäytösten tai rikosten estämiseksi ja havaitsemiseksi.

Tässä julkisessa riskiarvion yhteenvedossa käsiteltävät riskit perustuvat Poliisihallituksen arpajaishallinnon laatimaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, jäljempänä rahanpesulaki) mukaiseen riskiarvioon. Riskiarvio kokonaisuudessaan toteutettiin marraskuun 2018 ja maaliskuun 2019 välisenä aikana. Riskiarviotyössä mukana olivat arpajaishallinnon rahapelitoiminnan valvonnan asiantuntijat. Tarkemmin riskiarvion prosessia on kuvattu riskiarvion yleisessä osiossa. Tätä yhteenvedoa on siten hyvä lukea yhdessä riskiarvion yleisen osion kanssa.

Riskien merkityksen arviointi ja sitä myöten tässä yhteenvedossa käsiteltävät merkittävimmät riskit pohjautuvat riskianalyysiin, jossa on asiantuntijatiedon lisäksi käytetty hyväksi sekä EU:n ylikansallista että kansallista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviota, muutamien muiden maiden rahanpesuriskiarvioita rahapelien osalta, FATF-materiaalia sekä muuta kirjallisuutta. Tämän yhteenvedon lähteistä on saatavissa paljon lisätietoa rahanpesurikoksen tunnusmerkistöistä, indikaattoreista ja hallintakeinoista. Referenssinä on käytetty myös muiden maiden rahapelioperaattoreiden valvojien tekemiä riskiarvioita. Nämä edustavat riskejä kyseisen maan kontekstissa mutta soveltuvin osin niitä voidaan huomioida myös suomalaisen rahapelaamisen rahanpesuriskiarvion osalta.

Riskiarviossa riskejä on jaoteltu mm. jakelukanavittain. Riskit saattavat olla jakelukanavia yhdistäviä riskejä, mikä tarkoittaa sitä, että riski on sama jakelukanavasta huolimatta. Lisäksi on mahdollista, että riski alkaa yhdessä jakelukanavassa ja jatkuu toisessa jakelukanavassa. Tällaisen havaitseminen vaatii jakelukanavien rajat ylittävän asiakkaan seurannan. Jakelukanavien lisäksi riskejä on jaoteltu asiakkaisiin, tuotteisiin, maksujärjestelyihin sekä rahapelioperaattoriin liittyviksi riskeiksi.

Huomiona yhteenvedoon todettakoon, että raha-automaatit kasinon ulkopuolella, eli pelipisteissä ja erityisissä pelisaleissa, eivät kuulu rahanpesulain soveltamisalaan tällä hetkellä. Rahanpesulain soveltamisalaan kuuluu kuitenkin kaikki muu rahapelioperaattorin toimeenpanema rahapelitoiminta.

2. VEDONLYÖNTI SEKÄ URHEILUKILPAILUJEN MANIPULOINTI (MATCH-FIXING)

Merkittäväksi riskiksi sekä kansainvälisesti että kansallisesti on tunnustettu vedonlyöntipelelaamisen käyttö rahanpesuun.¹ Vedonlyöntipelaaminen on rahapelaamista, jossa panostus ja rahapelin lopputulos ja voittojen ulosmaksu tapahtuu lyhyen ajan sisällä. Vedonlyönnin rahanpesuriskiä voivat nostaa muun muassa seuraavat tekijät: korkea palautusprosentti sekä nopearytmisyys yhdistettynä siihen, että pelimuotoja on runsaasti, voitot maksetaan heti lopputuloksen ratkettua, panoksen määrää ei ole rajoitettu ja vedonlyöntipelejä on jatkuvasti järjestelmässä tarjolla. Myös tapahtuma-aikainen vedonlyönti eli live-vedonlyönti saattaa kohteidensa osalta olla altis rahanpesulle sekä muille väärinkäytöksille.² Tämä johtuu live-vedonlyönnin kohdevalikoimasta, joissa saattaa korostua yksittäisen toimijan tai muutaman toimijan mahdollisuus vaikuttaa vedonlyöntikohteen lopputulokseen.

Väärinkäytöstilanteessa rahapelaamisen tarkoituksena ei välttämättä ole voittoa, vaan riittää, että laittomasta toiminnasta peräisin olevat varat saadaan näyttämään rahapelitoiminnasta voitetuilta tai saaduilta varoilta. Tällaisessa tilanteessa ei välttämättä ole merkitystä sillä, että osa varoista jää rahapelioperaattorille, eivätkä palaudu takaisin kokonaisuudessaan. Tämä on tärkeää ymmärtää, kun suunnitellaan rahapelioperaattorin valvontatoimia rahanpesun estämiseksi vedonlyönnissä. Mikäli vedonlyöntitoimintaan ei kohdistu riittävää kontrollia ja valvontaa, voi se mahdollistaa houkuttelevan keinon rahanpesuun. Sellaisissa rahapeleissä, joissa pelaajan tiedoilla ja taidoilla on huomattava merkitys sattuman lisäksi, riski rikollista alkuperää olevien varojen muuntaminen lailliselta alkuperältä näyttäväksi on muuta rahapelaamista suurempi.³ Tällaisia pelejä ovat esimerkiksi vedonlyönti ja totopelit.

Urheilukilpailuiden manipulaatio voi liittyä vedonlyöntiin. Vedonlyöntipeleissä rahapelin lopputulos ratkeaa kilpailun tai tapahtuman tuloksena. Urheilukilpailuun liittyvällä toimijalla, kuten pelaajalla ja tuomarilla, voi siten olla mahdollisuus vaikuttaa vedonlyöntipelin lopputulokseen. Vedonlyöntikohteena olevaan tulokseen tai tiettyyn tapahtumaan voi pyrkiä vaikuttamaan esimerkiksi maksamalla pelaajalle, tuomarille tai muulle henkilölle, jolla on mahdollisuus vaikuttaa vedonlyöntikohteen lopputulokseen. Näin saadaan aikaan ennalta sovittu tulos, josta on lyöty vetoa. Urheilukilpailujen manipuloinnista käytetään usein sanaa match-fixing.⁴

Kansallisesti ja kansainvälisesti on tullut esille tapauksia, joissa on ollut tai on epäilty olevan taustalla tapahtumien lopputulosten järjestelyä ja muuta vaikuttamista vedonlyöntikohteesiin.⁵ Näissä urheiluun liittyvissä tapahtumissa toimijoina on esiintynyt myös ulkomaalaisia henkilöitä tai joskus toimijana on ollut urheilukilpailuun liittyvä pelaaja. Kansainvälisyys vedonlyönnissä näkyy myös vedonlyönnin kohteina, jolloin itse tapahtumien sijainti Suomen rajojen ulkopuolella tuo haasteita valvonnan toteuttamiselle. Tämä on huomioitava rahapelitoiminnan osalta erityisesti vedonlyönnin kohteiden valinnassa sekä kohteen reaaliaikaisessa valvonnassa.

1 Kalb ja Verschuuren 2013, s. 59-61, s. 63-65 ja s. 67. SNRA liite 2019, s. 194. HE 228/2016 vp, s. 93. NRA 2015, s. 55. Lotteriinspektionen 2017, s. 38-39.

2 Kalb ja Verschuuren 2013, s. 54 ja s. 119.

3 Kalb ja Verschuuren 2013, s. 113-114.

4 Tarkempaa tietoa aiheesta on saatavissa esimerkiksi SUEK ry:n julkaisusta 4/2019.

5 Kalb ja Verschuuren 2013, s. 57. SNRA liite 2019, s. 193.

Vedonlyönnin kohteita valittaessa on merkityksellistä tunnistaa kohde turvalliseksi arvioimalla kilpailunjärjestäjän asemaa sekä sitoutumista lajin, kilpailun tai tapahtuman kansallisesti ja kansainvälisesti hyväksytyihin sääntöihin. Lisäksi on otettava huomioon, että valitut kohteet sisältävät kilpailun ja tapahtuman, jossa osapuolet tosiasiallisesti tavoittelevat voittoa. Myös muissa kuin urheilutapahtumissa tulisi sellaisten kohteiden valitsemista vedonlyöntikohteeksi välttää, joissa yhden henkilön vaikutus kohteen lopputulokseen on liian suuri.

Yhteenvetona voi todeta, että vedonlyönnin kohdevalinnassa on tehtävä riskiarviota sen osalta, kuinka luotettava kohde on ja kuinka altis kohde on erilaiselle epäilyttävälle toiminnalle. Erityisen riskialttiiksi arvioidut tai todetut kohteet tulee jättää pois pelivalikoimasta.

Riskien vähentämiseksi sekä vedonlyöntikohde että vedonlyöntikohteen rahapelaaminen tulee olla jatkuvan valvonnan alla. Jotta valvonta olisi tehokasta, on sitä tehtävä suunnitelmallisesti ja ennakkollisesti sekä reaaliaikaisesti vedonlyöntikohteen kilpailun, ottelun tms. ollessa käynnissä. Valvontaa tulee kohdistaa sekä vedonlyöntikohteen olevaan tapahtumaan liittyvään rahapelaamiseen jokaisessa kohteessa että erityisesti vedonlyöjien rahaliikenteen seuraamiseen kaikkien niiden jakelukanavien yli, missä vedonlyöntiä tarjotaan. Näin ollen pelamisen sekä kertoimien valvonta epätyypillisten toimien havaitsemiseksi on välttämätöntä.⁶ Valvontaa olisi hyvä kohdistaa myös itse vedonlyöntikohteen olevaan tapahtumaan.

Rajoitusten käyttäminen vedonlyönnissä on tehokas keino estää rahanpesua sekä muita väärinkäytöksiä.⁷ Rajoituksia voidaan kohdistaa pelaamiseen tai itse vedonlyöntikohteeseen. Lisäksi ajallisilla rajoituksilla ja rajoittamalla rahaliikennettä tai pelitiliin kohdistuvien rajojen käytöllä voidaan pyrkiä estämään vedonlyönnin kautta tapahtuvaa rahanpesua.⁸

Match-fixingiin liittyy myös vedonlyöntikohteen olevaan tapahtumaan liittyvän toimijan, kuten urheilijan, itsensä rahapelaaminen. Urheilujärjestötasollakin on kiinnitetty huomiota urheilukilpailuiden manipulaatioon ja rahapelaamiseen. Liittokohtaisissa tai vastaavissa pelaajasopimuksissa voi olla erinäisiä kohtia, jotka kieltävät urheilijan rahapelaamisen kohteista, jossa tämä itse on mukana.⁹ Jos rahapelaamisessa tällaisia väärinkäytöksiä halutaan havaita ja estää, on rahapelioperaattorin kohdennettava valvontaa kivijalassa sekä digikanavassa myös urheilijoiden ja heitä lähellä olevien (kuten valmentajat, huoltajat, managerit tms.) rahapelaamisen seurantaan.

Vedonlyöntipelaamisen valvonnan kannalta on myös huomattava, että digikanavassa asiakkaat ovat tunnistettuja, kun puolestaan pelipisteissä on mahdollista pelata anonyymisti. Pelipisteissä on myös mahdollista käyttää käteistä rahaa, jonka jäljitettävyyden on usein olematonta. Käteisen rahan käyttö on yksi todennäköisimmistä tavoista muuntaa laittomasta toiminnasta peräisin olevia varoja.¹⁰ Asiakkaan tuntemisen lisääminen, esimerkiksi jakelukanavien yli tapahtuva asiakkaan seuranta ja jäljitettävien maksutapojen edistäminen vedonlyöntipeleissä, on yksi keino rahanpesuriskin vähentämiseksi. Vedonlyöntiin liittyvää riskiä voi myös vähentää huomattavasti mahdollistamalla tietyt riskialttiit vedonlyöntimuodot vain tunnistautuneena pelattavaksi.¹¹

6 Kalb ja Verschuuren 2013, s. 139-141.

7 Gambling Commission 2017, s. 14.

8 Kalb ja Verschuuren 2013, s. 120-121, s. 125, s. 160-161.

9 SUEK 2019, s. 24-25.

10 SNRA liite 2019, s. 28-30. MER 2019 s. 19-20.

11 SNRA liite 2019, s. 194-195. Kalb ja Verschuuren 2013, s. 121-122. Lotteriinspektionen 2017, s. 57-58.

3. PELIPISTE / ASIAMIESPISTE / RAVIRADAT¹²

Rahanpesulain mukaan rahapelioperaattori voi antaa asiakkaan tuntemiseksi säädetyt toimet kolmannen osapuolen hoidettavaksi tiettyjen edellytysten täyttyessä. Rahapelioperaattori eli ilmoitusvelvollinen on kuitenkin vastuussa kaikista rahanpesulain mukaisista velvoitteista. (Rahanpesulaki 3 luku 7 §).

Rahapelioperaattorin rahapelejä myyvissä pelipisteissä merkittävimmät riskit liittyvät rahanpesulain velvoitteiden mahdollisiin laiminlyönteihin rahapelien myynnissä. Pelipisteillä tarkoitetaan tässä kaikkia asiamiesten rahapelien myyntipisteitä sekä raviratoja. Lisäksi anonyymi pelaaminen sekä käteisen käyttö lisäävät huomattavasti pelipisteiden riskiä rahanpesun osalta.¹³ Koska kaikki rahapelit (pl. kasinopelit) ovat pelattavissa myös pelipisteissä, nostaa se osaltaan myös niiden rahanpesuriskiä (esim. vedonlyöntipelit, joissa rahanpesuriski on todettu olevan muita rahapelejä korkeampi).

Rahapelejä myyvien henkilöiden kokemus sekä tieto rahanpesuriskeistä vaihtelevat. Tähän vaikuttaa mm. työntekijöiden vaihtuvuus. Varsinkin uusien työntekijöiden osalta tulee kiinnittää huomiota riittävään tietotasoon rahanpesun estämisen osalta ja kykyyn havaita epäilyttäviä liiketoimia. Pelipisteissä työskentelee myös muita kuin rahapelioperaattorin omia työntekijöitä, jolloin vastuuta rahanpesuvelvoitteiden täyttämisestä on hyvin moninaisella joukolla.¹⁴

Edellisen lisäksi pelipisteiden osalta on tunnistettu kaksi toisiinsa kiinteästi liittyvää merkittävää rahanpesulain velvoitteisiin liittyvää riskiä. Rahapelien myynnissä on mahdollista, että asiakasta ei tunnisteta kynnsarvon ylittyessä ja epäilyttävää liiketoimea ei tunnisteta eikä siitä ilmoiteta.

Kyseiset riskit on tunnistettu merkittäviksi myös muissa jakelukanavissa. Riskeinä ”asiakasta ei tunnisteta kynnsarvon ylittyessä” ja ”epäilyttävää liiketoimea ei tunnisteta eikä siitä ilmoiteta” voivat ilmetä jakelukanavissa samalla tavoin, mutta eri jakelukanavissa saattaa olla mahdollisuus erilaisiin hallintakeinoihin riskin osalta.

Rahapelitoiminnassa asiakas tulee rahanpesulain mukaan tunnistaa ja tämän henkilöllisyys todentaa tilanteessa, jossa yksittäinen liiketoimi tai toisiinsa kytkeytyvät liiketoimet ovat panoksen asettamisen tai voitonmaksun yhteydessä yhteensä vähintään 2000 euroa. Rahapelaamisen valvonta tulee pyrkiä järjestämään niin, ettei järjestelmään voida syöttää rikollista rahaa esimerkiksi välttelemällä tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen rahanpesulaissa määriteltyä euromääräistä 2000 euron rajaa. Pelipisteissä rahapelien myynnissä ei tule asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen osalta tukeutua vain lainsäädännössä määriteltyyn 2000 euron rajaan, vaan myös sen alittavia liiketoimia tulee huomioida toisiinsa kytkeytyvyyden havaitsemiseksi. Myös epäilyttävät liiketoimet tulee havaita, mikä vaatii havaintojen tekijältä niiden indikaattoreiden tuntemista, jotka saattavat kertoa rahapelien väärinkäytöstä.¹⁵ Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen ovat merkittäviä toimia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Edellä mainittua velvollisuutta on painotettava. Mikäli asiakasta ei tunnisteta ja tämän henkilöllisyyttä todenneta epäilyttävän liiketoimen tilanteessa, asiakas saattaa jäädä tuntemattomaksi, vaikka myöhem-

12 HE 228/2016 vp, s. 86

13 SNRA 2019, s. 6. SNRA liite 2019, s. 31.

14 SNRA liite 2019, s. 194-195.

15 Rahanpesuindikaattorit 2019.

min todettaisiin jotain väärinkäytöksiä tilanteeseen liittyneenkin. Asiakkaan henkilöllisyyttä ei välttämättä ole jälkikäteen todettavissa.

Jatkuvalla ja toistuvalla koulutuksella sekä varmistamalla ajankohtaisen tiedon välittäminen mm. rahapesuindikaattoreista riskiä rahanpesulain velvoitteiden laiminlyönneistä voidaan vähentää ja samalla lisätä työntekijöiden osaamista ja tietoa. Asiamiehet ja muut vastuussa olevat työntekijät tulee kouluttaa tunnistamaan ja havaitsemaan epäilyttävät liiketoimet ja toisiinsa kytkeytyvät liiketoimet sekä kynnsarvojen ylitykset. Ainoastaan sellaisten henkilöiden tulisi hoitaa rahapeli tuotteiden myyntiä, jotka ovat saaneet asianmukaisen rahanpesulakiin ja riskiarvioihin pohjautuvan koulutuksen. Rahapelioperaattorin on varmistettava, että rahapelejä myyvät henkilöt ymmärtävät epäilyttävistä liiketoimista tehtävien ilmoitusten merkityksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä.

Riskejä voidaan myös hallita vähentämällä inhimillisten laiminlyöntien ja virheiden mahdollisuuksia esimerkiksi automatisoimalla asiakkaan tuntemiseksi tehtäviä toimintoja. Esimerkiksi rahapelien myyntijärjestelmä voisi ohjata toimenpiteitä niin, että kynnsarvon ylittyessä aktivoituu tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista vaativa toiminto, jota ei voi ohittaa. Edelleen järjestelmä voisi ohjata kirjaamaan vaaditut tuntemistiedot riittävällä tarkkuudella ja tallentamaan kaikki rahanpesulaissa vaadittavat asiakkaan tiedot sekä muut merkitykselliset tiedot järjestelmään.

Koska pelipisteissä rahapelaamiseen liittyy merkittäviäkin rahanpesuriskejä, on rahapelioperaattorin hyvä huomioda, että kyseisessä jakelukanavassa pelituotteisiin tai rahapelaamiseen yleensä ei liitettäisi sellaisia toimintoja, joita ei riittävästi valvota rahanpesun estämiseksi, kuten maksamisen järjestelyjä. Tämä pätee myös muissa jakelukanavissa. Uudet toiminnot ja teknologiat tulee aina arvioida rahanpesun ja muun väärinkäytösten estämisen näkökulmasta sekä käyttöön otettaville toiminnoille on asetettava riittävät hallintakeinot.

On myös huomattava, että rahanpesulaki asettaa *vähimmäisvaatimuksen* asiakkaan tunnistamiseksi ja henkilöllisyyden todentamiseksi yksittäisen tai toisiinsa kytkeytyvien liiketoimien osalta 2000 euroon.¹⁶ Vaikka laissa säädetään euromääräinen kynnsarvo asiakkaan tuntemiselle, voidaan riskiperusteisesti rajat asiakkaan tunnistamisen edellytysten osalta asettaa alemmaksikin. Riskiarvioon perustuen asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen aiheuttavaa kynnsarvoa voidaan esimerkiksi riskialteimpien rahapelien tai maksutapojen osalta pitää alempanakin. Myös asetettua kynnsarvoa pienemmät summat voivat olla epäilyttäviä. On hyvä arvioida riskiperusteisesti sitä, toimiiko asetettu kynnsarvo tavoitteen mukaisesti. Rahanpesuriskiä voidaan pienentää myös edistämällä tunnistautunutta pelamista, varsinkin riskituotteiden osalta, sekä jäljitettävissä olevia maksamisen tapoja.

---

16 HE 228/2016 vp, s. 104.

4. ERITYISET PELISALIT

Erityiset pelisalit eroavat pelipisteistä siinä, että erityiset pelisalit ovat yksinomaan tai pääasiallisesti rahapeliin pelaamiseen varattuja tiloja (arpajaislaki 1 luku 4 § 6 kohta). Jos henkilökunta niissä on rahapelioperaattorin omaa ja tila rahapelioperaattorin omassa hallinnassa, voi tämä olla riskiä vähentävä asia, kun taas korkeammat panokset ja voitot tietyissä rahapeleissä sekä suurempi pelitarjonta voivat olla riskiä lisääviä tekijöitä suhteessa pelipisteisiin. Riskiä lisää myös pelisaleissa olevat tiketti- ja rahanvaihtoautomaatit sekä rahannostomahdollisuus. Huolimatta siitä, että erityiset pelisalit ovat nimenomaan rahapelaamisen paikkoja, myös siellä voi pelata anonyyminä sekä käyttää käteistä rahaa pelaamiseen, mikä vaikuttaa niiden riskitasoon.

Anonyyminä pelaaminen ja käteinen raha muodostavat riskin myös tässä jakelukanavassa. Riskiä jakelukanavassa nostaa lisäksi se, että asiakas voi pelata rahapeliä sekä pelin jälkeen myös tehdä voiton lunastuksen ilman kontaktia henkilökuntaan.¹⁷ Erityisissä pelisaleissa on myös käytössä korkeammat panokset ja voitot kuin pelipisteissä. Merkittävimmät riskit ovat kuitenkin samat kuin pelipisteiden osalta on edellä esitetty.

Erityistä huomiota rahapelaamisen valvonnassa on kiinnitettävä erityisissä pelisaleissa mainittuihin riskiä lisääviin toimintoihin. Rahapeliin myynnissä on mahdollista, että asiakasta ei tunnusteta ja tämän henkilöllisyyttä todenneta kynnysarvon ylittyessä ja epäilyttävää liiketoimintaa ei tunnusteta eikä siitä ilmoiteta.

Erityisissä pelisaleissa edellä mainittuja rahanpesuriskejä voidaan pienentää valvomalla pelaamista ja asiakasta sekä automaattisesti että reaaliaikaisesti. Automaattisella valvonnalla tässä tarkoitetaan esimerkiksi tiketteihin ja tiketti-automaatteihin liittyvää hälytysjärjestelmää, jonka avulla voidaan mahdollisesti havaita epäilyttäviä liiketoimia sekä epätavanomaista rahapelaamista. Automaattiseen valvontaan voidaan lukea myös erityisen pelisalin videovalvonta. Reaaliaikainen valvonta tarkoittaa muun muassa henkilökunnan suorittamaa jatkuvaa asiakasvalvontaa sekä myös mahdollisuutta puuttua hälytysjärjestelmän hälytyksiin reaaliaikaisesti.

Valvonta-aineiston (kuten videovalvonta) säilytysaikaa määriteltäessä tulee huomioida mahdollisuus henkilön sekä liiketoimien selvittämiseen jälkikäteen. Koska anonyyminen ja käteinen raha ovat selkeitä rahanpesuriskejä nostavia tekijöitä erityisissä pelisaleissa, on harkittava rajoitusten asettamista mm. tikettien- ja rahanvaihtoautomaattien käytölle. Rajoitukset voisivat olla esimerkiksi ajallisia, jolloin tiketti olisi voimassa vain tietyn ajan, tai määrällisiä, jolloin automaattista saa lunastettua vain tietyn rajan alittavia summia. Riskiperusteisesti rajoituksia voi asettaa myös muullekin toiminnalle. Esimerkiksi pelkkää rahanvaihtoa tai nostoa ilman pelaamistarkoitusta ei tulisi mahdollistaa. Myös pelipisteiden osalta edellä huomioituja hallintakeinoja voidaan käyttää soveltuvin osin.

Asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen edistäminen sekä pelaamisen rekisteröiminen asiakastietoihin ovat vahvoja keinoja riskien hallitsemiseksi.

¹⁷ Gambling Commission 2017, s. 17-18.

5. KASINOJA JA ERITYISIÄ PELISALEJA YHDISTÄVÄT RISKIT

Erityisiä pelisaleja ja kasinoita yhdistävät tietyt merkittäviksi arvioidut rahanpesuriskit. Ensimmäinen riski on sama kuin muissakin jakelukanavissa havaittu epäilyttävän liiketoimen tunnistamisen laiminlyönti. Jos epäilyttävää liiketoimea ei havaita, voi sen tekijä jäädä tunnistamatta, jos pelimaksut ja/tai voittojen lunastaminen on mahdollista hoitaa ilman henkilökuntakontaktia.¹⁸ Epäilyttävän liiketoimen havaitseminen ja siihen puuttuminen ei siten tulisi olla vain henkilökunnan toimien varassa. Toiseksi merkittävaksi riskiksi on tunnistettu asiakkaan tunnistamiseksi määritellyn kynnyksarvon välttäminen. Jos asiakasta ei tunnisteta ja tämän henkilöllisyyttä todenneta epäilyttävän liiketoimen tilanteessa, ei tämän henkilöllisyyttä saada välttämättä tietoon jälkikäteen. Lisäksi kasino ja erityiset pelisalit jakelukanavina voivat mahdollistaa erilaisia menettelyjä käteisen varojen vaihtamiseksi suoraan toisenlaiseksi käteiseksi. Rikollisesta toiminnasta saatuja varoja, kuten pieniä seteleitä, voidaan muuttaa esimerkiksi isommiksi seteleiksi.¹⁹

Kasinolla ja erityisissä pelisaleissa, jos ne ovat rahapelioperaattorin omassa hallinnassa, rahapelioperaattorin on mahdollista itse suorittaa kattavaa videovalvontaa. Videovalvonnasta peräisin olevien tallenteiden säilyttäminen tulee varmistaa riittävän pitkäksi aikaa. Jotta epäilyttäviä liiketoimia voidaan havaita, edellyttää se pelitoiminnan reaaliaikaista ja automaattista valvontaa. Asiakkaan rahapelaamisen kokonaisuuden (panostus, pelaus ja voitonmaksu) on tapahduttava valvotusti ja tarpeellisten todentamistoimien mukaisesti. Edellä mainittujen hallintakeinojen lisäksi henkilökunnan kouluttaminen sekä pitäminen ajan tasalla rahanpesuriskeistä ja indikaattoreista on edellytys riskin todennäköisyyden vähentämiseksi.

---

18 Gambling Commission 2017, s. 32.

19 FATF 2008, s. 26.

6. KASINO

Kasino on kansainvälisesti tunnistettu rahapeleistä suurimman rahanpesuriskin sisältäväksi rahapelitoiminnaksi.²⁰ Kasinotoiminnan sisältyminen rahanpesun estämisen sääntelyn ydin-toimintoihin jo vuosien ajan on osaltaan vähentänyt toimintaan kohdistuvaa riskiä.²¹ Kasinon riskiä nostavia asioita on kuitenkin useita. Kasinolla on selvästi muita jakelukanavia suurem- mat panokset sekä voitot. Kasinon tarjoama pelivalikoima on laaja. Lisäksi kasinolla voi olla toimintoja, kuten käteisen rahan nosto, valuutanvaihto ja varojen talletus pankkitilille, jotka ovat omiaan lisäämään rahanpesuriskiä.²² Rahanpesun osalta on myös muistettava, että ra- hapelitoiminnassa voidaan käyttää varoja, jotka on saatu laittomasta toiminnasta, joka on tapahtunut kokonaan tai osittain ulkomailla. Kasino on myös pelipaikka, jossa käy paljon ul- komaalaisia, millä voi olla merkitystä rahanpesuriskiin.²³ Näistä henkilöistä saatavien tietojen määrä poikkeaa jossain määrin kotimaisesta asiakkaasta. Rahapelioperaattorin tulee tarkistaa käytössään olevia kansallisia lähteitä ja järjestelmiä hankkiessaan tietoja asiakkaan toimin- nasta tai esimerkiksi varojen alkuperästä. Koska asiakkaan yhden käyntikerran aika on rajalli- nen kasinolla ja siten myös reaaliaikainen puuttuminen epäilyttäviin liiketoimiin, on tietojen hankkiminen asiakkaan tuntemiseksi vaativaa. Tietojen hankkimista tulee tarvittaessa myös jatkaa asiakkaan käynnin jälkeenkin.

Kasinon toiminnassa toistuvat samat merkittävät riskit kuin pelipisteissä ja erityisissä pelisa- leissa: asiakasta ei tunnisteta kynnysarvon ylittyessä ja epäilyttävää liiketoimea ei tunnisteta eikä siitä ilmoiteta. Kasinolla asiakkaan tunnistamista edesauttaa se, että jokainen asiakas tunnustetaan ja tämän henkilöllisyys todennetaan kasinolle tullessa.²⁴

Kasinolla tulee kiinnittää erityistä huomiota asiakkaan jatkuvaan seurantaan, jotta asiakkaan seuranta ei jää puutteelliseksi. Puutteellisen asiakkaan seurannan uhkana on, että kaikki asi- akkaan tekemät panostukset, pelimerkkien vaihdot ja lunastukset tai rahannostot eivät ole liitettyinä asiakkuuteen, koska asiakasta ei seurata riittävästi.²⁵ Jos käytössä ei ole riittävää toi- mintoa asiakkaan liiketoimien rekisteröimiseksi, on riskinä, että asiakkaan pelitoimintaa ei kokonaisuudessaan pystytä yhdistämään kyseiseen asiakkaaseen. Esimerkkinä liiketoimien rekisteröimisestä on asiakaskortti tai muu vastaava tapa, johon rekisteröidään kaikki asiakkaan tekemät liiketoimet.²⁶

Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen sekä asiakkaan rekisteröinti heti kasinolle saavuttaessa on yksi merkittävimmistä toimista asiakkaan tuntemiseksi. Se on myös ainoa tehokas tapa tunnistaa mahdolliset poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt tai muut sel- laiset asiakkaat, joiden osalta rahapelioperaattorin on ryhdyttävä tehostettuun asiakkaan tun- temiseen tai evättävä sisäänpääsy kasinolle. Asiakkaan kasinolle saapumisen jälkeen raha- pelioperaattorin on varmistettava, että asiakkaan liiketoimet, pelaaminen, voitot sekä peli- merkkien ostot ja lunastukset kasinolla ovat yhdistettävissä asiakkuuteen.²⁷ Tämä on edellytys kustakin asiakkaasta laadittavan riskiarvion tekemisessä sekä selonottovelvollisuuden noudat-

20 SNRA 2019, s. 203–204. FATF 2009, s. 26–27. HE 228/2016 vp, s. 93. Suomen osalta kasino on FATF-maa-arvioinnissa todettu olevan rahanpesuriskin osalta merkittävä FATF 2019, s. 31.

21 SNRA liite 2019, s. 203.

22 FATF 2009, s. 10 ja s. 25.

23 FATF 2012, s. 63.

24 SNRA liite 2019, s. 203

25 FATF 2008, s. 31–32.

26 SNRA liite 2019, s. 203 ja s. 205 (player card).

27 HE 228/2016 vp, s. 104. FATF 2012, s. 81 ja FATF suositus 22 (Recommendation 22).

tamisessa, kuten asiakkaan tavanomaisesta poikkeavan liiketoimen tunnistamisessa. Kasinolla tapahtuvan videovalvonnan tulee olla kattavaa ja videovalvonnalla tallennetun materiaalin säilytysaika tulee olla tarpeeksi pitkä mahdollisten väärinkäytöstilanteiden selvittämiseksi. Tietojen hankkimiseen asiakkaan toiminnasta, muustakin lähteestä kuin asiakkaalta itseltään, on kiinnitettävä erityistä huomiota varsinkin ulkomailla asuvien henkilöiden osalta. Vaikka pelaamiseen liittyvät liiketoimet rekisteröitäisiinkin asiakkuuteen, on asiakkaan muuta toimintaa kasinolla seurattava ja puututtava siihen tarvittaessa reaaliaikaisesti ja linkitettävä toiminta tarvittaessa asiakkuuteen.

Käteisen rahan käyttöön liittyvät riskit ovat erityisen suuret kasinolla, missä käteistä liikkuu muita jakelukanavia suurempia määriä. Kasinolla on mahdollista käyttää suurempia käteissummia kuin muissa jakelukanavissa, suurempien panosten sekä rahapelien laajan kirjon vuoksi.²⁸

Erytistä huomiota kasinolla on kiinnitettävä käteisen rahan liikkumiseen ja asiakkaan kokonaisvaltaisen pelitoiminnan sekä taloudellisen tilanteen tuntemiseen. Tässä tehokkaan valvonnan keinoina tulee yhdistää automaattista sekä havaintoihin perustuvaa valvontaa.²⁹ Asiakkaan tietoihin tehdyistä kirjauksista tulee selvittää esimerkiksi se, millaiseen pelitoimintaan varoja on käytetty, missä määrin ja millaisen pelitoiminnan perusteella voittoja on saatu. Erityisiä rajoituksia voidaan käyttää myös kasinolla. Esimerkkejä rajoituksista ovat isojen panosten erityinen hyväksymismenettely ja rahannoston rajoittaminen esim. määrällisesti.

Kasinolla sekä muussakin rahapelitoiminnassa, jossa mahdollistetaan varojen siirto Suomen rajojen ulkopuolelle, tulee varmistua käytettävissä olevin keinoin asiakkaan henkilöllisyydestä, henkilöasiakirjojen aitoudesta³⁰ sekä riittävässä määrin varoja vastaanottavasta tahosta. Lisäksi varojen siirrossa tulee pidättäytyä ainoastaan rahapelitoiminnassa voitettujen varojen tallettamiseen, jossa siinäkin voi käyttää erilaisia rajoituksia kuten määrällisiä rajoituksia.

---

28 FATF 2008, s. 26. SNRA liite 2019, s. 203.

29 SNRA liite 2019, s. 203.

30 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 4-5.

7. SÄHKÖISESTI VÄLITETTÄVÄT RAHAPELIT/PELITILI

Kansainvälisesti internetissä tapahtuvan rahapelitoiminnan (online gambling) on todettu olevan kasinon ohella merkittävin rahanpesuriski rahapelitoiminnassa.³¹ Pelaamisen ja rahapelitoiminnan tarjonnan painottuminen enenevässä määrin internettiin lisää myös kyseiseen jakelukanavaan kohdistuvia väärinkäyttöriskejä.³² Internetissä toimeenpantavat rahapelit tuovat mukanaan myös toimintoja, jotka ovat osittain rahapelioperaattorin valvonnan ulottumattomissa tai useamman toimijan, kuten sekä rahapelioperaattorin että pankin, valvonnan kohteena.

Internetissä tapahtuvaan rahapelaamiseen liittyy useampi merkittävä riskitekijä. Ensinnäkin pelaaja ei ole tunnistettaessa eikä pelaamisen tai muun pelitilillä tehtävien toimien aikana läsnä (pl. ne kerrat, kun pelitili perustetaan rahapelioperaattorin toimipisteessä).³³ Tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen tehdään ilman asiakkaan läsnäoloa, joten henkilökunnan kasvokkain tekemä tunnistaminen siis puuttuu. Pelitilin käyttäjä voi siten olla joku muu, kuin siihen liitetyt asiakastiedot kertovat.³⁴ Etänä tapahtuva pelitilin rekisteröiminen ja pelaaminen voi mahdollistaa sen, että pelitiliä käyttää joku muu henkilö kuin se, jonka nimiin pelitili on rekisteröity. On myös mahdollista, että henkilö luovuttaa pelitilinsä toisen henkilön käyttöön tai se otetaan luvatta käyttöön. Tällaista toimintaa on esimerkiksi kansainvälisesti havaittu rahanpesurikoksissa varsinkin pankkitilien osalta.³⁵

Pelitilin perustamisessa ja siihen liitettävien tietojen muutoksissa tulee varmistua tietojen oikeellisuudesta rahanpesulain mukaisesti. Esimerkiksi tulisi varmistua siitä, että pelitiliin liitetty pankkitili tai maksukortti on kyseisen asiakkaan, jos tällainen toiminto on käytössä.³⁶ Riskinä on, että asiakas liittää pelitiliinsä jonkun muun henkilön pankkitilin tai muun/muiden henkilöiden maksukortin. Indikaattori edellä mainitusta voi olla se, että asiakas vaihtaa pelitiliin liitettyä pankkitiliä tai maksukortteja useasti. Toimilla saatetaan yrittää vaikeuttaa varojen seurattavuutta ja häivyttää varojen omistajuutta.³⁷

Koska pelitilitoiminnassa pelaajalla itsellään on mahdollista siirrellä varoja sekä muuttaa pelitiliin liittyviä tietoja, kuten maksutietoja, voi houkutusena olla pelitilin käyttäminen muuhun kuin rahapelaamiseen. Indikaattorina pelitilin käyttämisestä muuhun kuin rahapelaamiseen voi olla muun muassa³⁸:

Pelitiliä käytetään rahan kierrätykseen: Tilanteessa asiakas siirtää rikollisesta toiminnasta saatuja varoja pelitilille ja tämän jälkeen ei pelaa ollenkaan tai pelaa vain vähän ja siirtää varat tai osan siitä pelitililtä pois. Varojen kierrätyksellä varat yritetään saada näyttämään rahapelaamisesta saaduilta ja/tai vaikeuttaa niiden seurattavuutta.³⁹

31 SNRA liite 2019, s. 220. HE 228/2016 vp, s. 93.

32 SNRA liite 2019, s. 190.

33 SNRA 2019, s. 4.

34 FATF 2012, s. 63-64. SNRA liite 2019, s. 219-221.

35 Gambling Commission 2017, s. 55.

36 SNRA liite 2019, s. 225.

37 NRA 2015, s. 92-93.

38 Rahanpesuindikaattorit 2019. s. 16

39 SNRA liite 2019, s. 219

Pelitiliä käytetään rahan siirtämiseen toiselle henkilölle: Asiakkaan pelitilille siirretään toisen henkilön pankkitililtä varoja pelattavaksi tai niiden siirtämiseksi edelleen toiselle tai kolmannelle henkilölle. Siirtelyllä pyritään vaikeuttamaan varojen seurattavuutta.⁴⁰

Asiakkaan tuntemiseen liittyviä riskejä hallitakseen rahapelioperaattorin on huomioitava ainakin seuraavat hallintakeinot⁴¹:

Asiakkaan tunnistamien ja henkilöllisyyden todentaminen tulee suorittaa rahanpesulain 3 luvun 11 §:n mukaisin menetelmin. Asiakassuhteen perustamiseen liittyvien tuntemistoi-
mien lisäksi on hyvä tarvittaessa käyttää muita asiakkaan tuntemista lisääviä keinoja pelitilille kirjautumisessa. Tällainen voisi olla esimerkiksi pelitilille kirjautumisen monivaiheisuus. Pelitilille kirjautumisessa voitaisiin käyttää kirjautumisessa tarpeeksi vahvaa lisätunnistetta sekä mahdollisesti lisäksi muuta asiakkaan henkilöllisyyden varmistuskeinoja. Muuna keinona voisi olla useamman kerran tehtävät todennukset kuten kirjautumistietojen tai pelitilille tehtyjen muutosten kuittaaminen esimerkiksi sähköpostiin lähetettävällä linkillä. Salasanojen määrä-
aikainen vaihto on myös keino edistää asiakkaan tuntemista. Yhteenvetona voidaan todeta, että rahapelioperaattorin tulee olla varmistunut siitä, että pelitiliin liitetyt (automaattiset tai pelaajan itsensä liittämät) tiedot tosiasiasa ovat asiakkaan oikeita tietoja, ja käyttää keinoja sen varmistamiseksi, että pelitiliä käyttää juuri se henkilö, jonka nimiin pelitili on rekisteröity.

Pelaamisen ja varojen siirtelyyn liittyvä merkittävin hallintakeino on automaattinen valvontajärjestelmä.⁴² Tämä tosin vaatii sen, että valvontajärjestelmän liputuksen ja hälytystoimintojen on todettu havaitsevan toiminnan kannalta merkittävimmät tilanteet. Valvontajärjestelmä tulee rakentaa niin, että sen avulla voidaan havaita epäilyttävät toimet sekä tavanomaisesta toiminnasta poikkeamiset pelitilitoiminnassa riittävällä tasolla. Lisäksi rahapelioperaattorilla on oltava prosessi sen varmistamiseksi, että tilanteisiin pystytään puuttumaan tarvittaessa reaaliaikaisesti. Huomiota on kiinnitettävä myös muuhun pelitilillä tapahtuvaan toimintaan kuin itse pelaamiseen. Asiakkaan pelihistorian ja muun pelitilitoiminnan tunteminen ja muutosten (kuten pelitoiminta, rahansiirrot, kotiutus-tilin muutokset) havainnointi ja niihin reagoi-
minen tulee olla valvonnan keskiössä.

Pelitilitoiminnassa voidaan myös käyttää rajoituksia väärinkäyttöriskien vähentämiseksi. Pelitilin saldon määrää, rahansiirtoja, pelaamista ja maksuihin liittyviä toimia tulee rajoittaa riskiperusteisesti. Pelaamattomuutta (rahojen ”makuuttamista” pelitilillä) tai pelkkiä rahansiirtoja tulee seurata ja niihin tulee tarvittaessa puuttua. Rajoitusten toimivuutta tulee tarkastella, minkä lisäksi on oltava valmius niiden lisäämiseksi ja poistamiseksi sekä nostamiseksi tai laskemiseksi. Esimerkiksi rahansiirtojen osalta tavanomaista useammalta eri pankkitililtä tuleviin rahansiirtoihin tulee kiinnittää huomiota. Merkitystä voi olla myös sillä, että asiakasjärjestelmässä jo kerran esiintynyt kotiutuspankkitili ilmestyy uudestaan järjestelmään. Perustavan-
laatuisena hallintakeinona voidaan pitää vain yhden pelitilin sallimista per asiakas.

Pelitilille siirrettyjen varojen ja mahdollisten voittojen palauttaminen ainoastaan sille pankkitilille, mistä niihin liittyvät varat alun perin pelitilille siirrettiin, on yksi mahdollinen merkittävä hallintakeino. Tämä edes auttaa varojen seurattavuutta ja vaikeuttaa varojen kierrätystä, jolla yritetään häivyttää varojen alkuperää.⁴³

40 SNRA liite 2019, s. 219.

41 SNRA liite 2019, s. 224.-225.

42 FATF 2008, s. 31-32.

43 Kalb & Verschuuren 2013, s. 162.

8. ASIAKAS

Yksittäiseen asiakkaaseen tai asiakasryhmään liittyviä rahanpesuriskejä rahapelaamisessa ovat pelaaminen rikollisesta toiminnasta saaduilla varoilla tai varojen kierrättäminen ilman varsinaista pelaamistarkoitusta rahapelitoiminnan avulla. Asiakkaan tavoite pelaamisessa tai rahansiirtojen osalta voi olla jokin muu kuin voittaminen rahapelissä. Asiakkaan tavoitteena voi olla saada hallussaan olevien varojen alkuperä näyttämään rahapelitoiminnasta saaduilta.⁴⁴ Rahapelaamisessa väärinkäyttäjää voi houkutella rahapeli, jossa voi saada mahdollisimman suuren osan rahapelitoimintaan panostetuista varoista takaisin. Esimerkiksi varojen poikkeavan nopea käyttäminen rahapelaamiseen voi olla merkki epäilyttävästä liiketoimesta. On myös huomattava, että laittomasta toiminnasta saatuja varoja voidaan käyttää ja kuluttaa myös ajanvietetarkoituksessa rahapeleihin.

Asiakkaan rooli rahanpesussa saattaa olla moninainen. Rahapelien ja niihin liittyvien palvelujen (kuten pelitili ja maksujärjestelyt) avulla voidaan toteuttaa rahanpesuun liittyvä varojen vastaanottaminen, käyttäminen, muuntaminen, luovuttaminen, siirtäminen, välittäminen ja hallussa pitäminen.⁴⁵ Asiakkaalla ei välttämättä ole mitään tietoa tai osuutta tapahtumaan, josta laittomat varat ovat peräisin. Asiakas saattaa olla vain yksi osa koko rikosketjua ja varojen kierrätystä. Riskien kartoittamisessa sekä hallintakeinoja miettiessä tämä rahanpesurikoksen kokonaisuus on syytä ottaa huomioon.

Rahapelitoiminnassa on huomioitava, että rahanpesulain mukaan asiakas tulee tunnistaa ja tämän henkilöllisyys todentaa ennen kuin asiakas saa määräysvaltaansa liiketoimeen sisältyvät varat tai ennen kuin liiketoimi on suoritettu loppuun (rahanpesulaki 3 luku 2 §). Jos tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista ei pystytä rahanpesulain edellyttämällä tavalla tekemään, ei liiketoimea saa suorittaa loppuun (rahanpesulaki 3 luku 1 §).⁴⁶

Asiakkaaseen tai asiakkaan toimintaan liittyviä merkittäviä riskejä on tunnistettu seuraavasti:

Asiakas saattaa pilkkoa suuren summan pienemmiksi summiksi pelaamalla eri pelipaikoissa tai jakelukanavissa kiinnijäämisriskin vähentämiseksi.⁴⁷ Tilanteessa on mahdollista, että asiakas jää tunnistamatta ja henkilöllisyys todentamatta. Kolmatta osapuolta saatetaan käyttää pelaamisessa, pelimerkkien ostossa ja voitonlunastuksessa, jolloin todellinen varojen omistaja tai saaja saattaa jäädä tunnistamatta.⁴⁸ Pelivarojen omistaja ja/tai voittojen saaja voi siten olla joku muu kuin asioiva henkilö.

On mahdollista, että asiakkaasta tehty riskiarvio jää puutteelliseksi, jos asiakkaan toiminnasta ei hankita tarpeeksi tietoa tai asiakkaan samassa tai eri jakelukanavassa tekemiä liiketoimia ei yhdistetä.⁴⁹ Puute voi olla myös esimerkiksi se, että asiakkaan pelitoiminta ja/tai rahaliikenne muuttuu aiemmasta, eikä asiaan kiinnitetä valvonnassa huomiota eikä asiakkaan poikkeavaa pelikäyttäytymistä huomata. Jos asiakasta ei seurata reaaliaikaisesti, voi epäilyttävä liiketoimi jäädä keskeyttämättä eikä siihen puututa ajoissa. Rahapelaamisen valvonnassa tulee tunnis-

44 SNRA liite 2019, s. 28.

45 Lotteriinspektionen 2017, s. 12.

46 HE 228/2016 vp, s. 102.

47 Gambling Commission 2017, s. 30–31. Rahanpesuindikaattorit2019, s. 16.

48 Gambling Commission 2017, s. 17.

49 Gambling Commission 2017, s. 17.

taa tilanteet, joissa asiakkaan pelaaminen ei ole suhteessa asiakkaan varoihin tai se poikkeaa muuten asiakkaasta tehdystä arvioinnista.⁵⁰

Mainitut riskit voidaan jakaa riskeihin, jotka liittyvät välittömästi asiakkaaseen (kuten käteisen käyttö, kolmas osapuoli), sekä riskeihin, jotka voivat ilmentyä ilmoitusvelvollisen puutteellisessa asiakkaan ja rahapeli-toiminnan valvonnassa sekä rahanpesulain velvollisuuksien täyttämiseksi. Hallintakeinoilla voidaan vaikuttaa ainakin epäilyttävien liiketoimien havainnointiin sekä välttämään tilanteita, joissa kyse on henkilökunnan laiminlyönneistä tai inhimillisen toiminnan tuloksena syntyvistä laiminlyönneistä.

Käteisen rahan on todettu aiemmin tässä yhteenvedossa olevan merkittävä riski rahapelaa-misessa. Käteisen rahan osalta riskiä voidaan hallita asettamalla yleisesti pelaamiseen rajoja kuten panosrajoja ja rajoja käteisen rahan vastaanottamisessa.

Asiakkaaseen liittyvien hallintakeinojen osalta voidaan edellä mainittujen lisäksi todeta seuraavaa:

Asiakkaan toiminnan tuntemiseksi ja tavanomaisesta poikkeavan toiminnan havaitsemiseksi tulee asiakkaan seurannan olla manuaalista ja automaattista sekä reaaliaikaista että jälkikäteen todettavissa olevaa mahdollisimman pitkään. Mahdollisuudet asiakkaan seurantaan ovat erilaiset riippuen jakelukanavasta. Asiakkaan lisäksi rahapelioperaattorin on tunnettava erilaisten asiakasryhmien toiminta epäilyttävän toiminnan havaitsemiseksi.

Pelitilin rahansiirtoja, pelaamista sekä pankkitilitietojen vaihtamista on seurattava rahapeli-toiminnassa aktiivisesti. Asiakkaita tulee seurata jatkuvasti esimerkiksi pelitilikäyttötymisen muutosten havaitsemiseksi. Julkisia lähteitä voi tietosuoja-säännökset huomioon ottaen käyttää apuna asiakkaiden tuntemiseksi, esimerkiksi urheiluväen tai poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tunnistamiseksi. Aikaisemmin mainittuja rajoja tulee käyttää myös pelitilitoiminnassa riskien vähentämiseksi, vaikka käteinen ei suoraan kyseisessä kanavassa olisikaan riskinä. Rajojen tehokkuutta on arvioitava ja niihin on tarvittaessa tehtävä muutoksia.

Asiakkaan taloudellisen tilanteen selvittäminen on yksi merkittävimmistä toimista asiakkaan tuntemiseksi. Asiakasta on seurattava jakelukanavasta huolimatta jo ennen määritellyn kyn-nysarvon ylittämistä. Varojen alkuperä tulee tarvittaessa selvittää asiakkaalta sekä muualta julkisista tiedonlähteistä tai muuten ilmoitusvelvollisen käytettävissä olevista lähteistä. Oletettavaa on, että rikollista alkuperää olevien varojen alkuperää kysyttäessä niiden ei kerrota olevan peräisin rikollisesta toiminnasta. Asiakkaan antamia tietoja on muutenkin hyvä tarkastaa epäilyttävien liiketoimien havaitsemiseksi (esim. onko mahdollista esimerkiksi ammatin perusteella, että asiakkaalla on tällaisia laillisia varoja käytössään) ja hankkia tietoja asiakkaasta eri lähteistä.⁵¹ Myös tietojen vertaaminen asiakkaan aiemmin antamiin tietoihin voi olla merkityksellistä esimerkiksi, jos varojen alkuperää on selvitelty jostain syystä useamman kerran. Erityistä huomiota on kiinnitettävä tunnistettujen suurpelaajien erittäin tarkkaan seurantaan myös jakelukanavien yli.

Inhimillisten tai tahallisten virheiden välttämiseksi ja havaitsemiseksi automaattinen valvontajärjestelmä (kuten liputusjärjestelmä ja hälytysjärjestelmä) tavanomaisen toiminnan määrittämiseksi ja siten tavanomaisesta toiminnasta poikkeavien toimien havaitsemiseksi ja niihin puuttumiseksi on välttämätön. Automaattinen valvontajärjestelmä yhdessä manuaalisen

50 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 2.

51 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 3-4.

havainnoinnin kanssa mahdollistaa epäilyttäviin liiketoimiin puuttumisen, joissain tilanteissa jopa reaaliaikaisesti.

Niin kuin useamman muunkin riskin kohdalla henkilökunnan koulutus mm. tunnistamaan epäilyttäviä liiketoimia on välttämätöntä. Riskien vähentämiseksi rahapelioperaattorin on käytävä henkilökunnan kanssa säännöllisesti läpi epäilyttävän liiketoimen mahdollisia ilmene-
mismuotoja.⁵²

---

52 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 16.

9. MAKSUJÄRJESTELYT

Laittomassa toiminnassa liikkuu käteistä rahaa.⁵³ Käteisen rahan käytön on yleisesti todettu olevan yksi suurimmista rahanpesuriskeistä johtuen sen tarjoamasta mahdollisuudesta muun muassa toimia anonyymisti ja siirtää varoja nopeasti toiselle henkilölle (käyttö voi tapahtua anonyymisti samoin kuin siirto seuraavalle toimijalle).⁵⁴ Rahapeleissä käteistä voi käyttää rahapelin maksamiseen useassa jakelukanavassa. Käteisen rahan alkuperän jäljittäminen on sen mahdollistaman anonyymiyden vuoksi haastavaa. Riskinä on rahapelien ja rahapeli-toiminnan hyväksikäyttö muuntamalla rikollista alkuperää olevia varoja, jotka rahanpesutapauksissa ovat usein käteistä rahaa, lailliselta näyttäväksi.⁵⁵ Jakelukanavien osalta pelipisteet, pelisalit ja erityisesti kasino ovat riskikohteita, koska näissä rahapelaaminen on mahdollista käteisellä. Käteisen rahan peseminen rahapelien kautta voi olla houkuttelevaa, koska joitakin rahapeli tuotteita pelaamalla voi pelaaja saada suurimman osan sijoittamistaan varoista takaisin.⁵⁶

Kuten aiemmin todettu käteisellä pelattaessa asiakkaalla voi olla mahdollista toimia kokonaan tunnistautumattomana. Tunnistamista voi pyrkiä välttämään esim. välttämällä tunnistamiseen määriteltyä euromääristä rajaa tai hajauttamalla pelaamista. Asiakkaan tunnistaminen jälkikäteen voi olla hankalaa tai mahdotonta.

Riskinä on nähty myös mahdollinen kolmannen osapuolen käyttö rahapelaamisessa (sisältäen rahanvaihto, panostaminen, voitonlunastus, pelimerkkien osto/lunastus). Varsinkin käteistä voi antaa ja jakaa pienemmiksi summiksi kolmannen osapuolen/puolien pelattavaksi tai vaihdettavaksi. Kolmannen osapuolen käyttöön liittyvät sekä muulit (henkilö, joka palkkiota vastaan siirtää laittomasti hankittua rahaa tai tavaraa)⁵⁷ että bulvaanit (toimii omista nimistään peiteltysti toisen henkilön lukuun).⁵⁸

Käteisen rahan osalta valvonnassa merkityksellistä on reaaliaikainen valvonta eli rahapeli-myyjien suorittama valvonta. Jotta henkilökunnan havainnointi voisi olla merkityksellistä, on rahapelioperaattorin varmistettava, että henkilökunnalla on tietoa rahanpesuindikaattoreista eli niistä toimista, jotka saattavat olla merkki väärinkäytöksestä. Henkilökunnan havaintojen lisäksi voidaan toimipaikkoihin järjestää videovalvonta, jota nauhoittamisen lisäksi tehdään tarvittaessa reaaliaikaisesti. Rahapeli-myyjien suorittamaa valvontaa tulee tukea rahapelaamisen teknisellä valvonnalla, mihin liittyy muun muassa panosten vastaanottamisen valvonta mahdollisuuksien mukaan reaaliaikaisesti sekä rahapeli-myyntin jälkikäteinen valvonta.

Käteisen osalta riskin vähentämiseksi voidaan myös harkita panosten rajoitusta tiettyjen riskiarvion perusteella valittujen pelituotteiden tai pelikohteiden kohdalla.⁵⁹ Rahanpesuriskien vähentämiseksi käteisellä rahalla pelattaessa henkilö voitaisiin tietyissä tilanteissa tunnistaa ja tämän henkilöllisyys todentaa riskiarvioon perustuen. Esimerkiksi kynnyksarvo henkilön tunnistamiseksi ja henkilöllisyyden todentamiseksi käteisellä pelattaessa voisi olla muuta maksamisen tapaa alhaisempi. Erityisesti korkeampiriskiseen pelituotteeseen, kuten vedonlyöntiin, yhdistettynä mainittu toimenpide voisi olla tehokas keino estää rahanpesuriskejä. Kätei-

53 SNRA 2019, s. 2. SNRA liite 2019, s. 28.

54 SNRA liite 2019, s. 18 ja 20-22. NRA 2015, s. 55. Gambling Commission 2017, s. 18-19.

55 SNRA liite 2019, s. 32.

56 SNRA liite 2019, s. 192 ja 201.

57 SNRA liite 2019, s. 201.

58 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 22.

59 SNRA liite 2019, s. 20-21.

sen rahan riskien vähentämiseksi kieltäytyminen suurien seteleiden vastaanottamisesta (200 euroa ja 500 euroa) rahapelaamisessa voi olla tehokas keino.⁶⁰

Kaikkien maksujärjestelyiden osalta rahapelioperaattorin ei välttämättä ole mahdollista olla selvillä asiakkaan maksuliikenteen kokonaisuudesta. Kaikki rahaliikenne ei ole näkyvää rahapelioperaattorille varsinkaan pelitilitoiminnassa. Tällöin on mahdollista mm. luotolla pelaaminen tai pelaaminen toisen henkilön varoilla. Koska rahaliikenteen seuranta on ratkaiseva tekijä rahanpesun estämisessä sekä havaitsemisessa, tulee rahapelioperaattorin olla riittävästi selvillä kyseisen asiakkaan toiminnasta sekä yleisesti asiakasryhmän tai pelituotteen (kuten kertoimien) normaalista käyttäytymisestä.

Rahapelioperaattorin on järjestettävä asiakkaidensa rahaliikenteen valvonta sellaiseksi, että tavanomaisesta poikkeava toiminta voidaan havaita. Maksujärjestelyt ja -toiminnot sekä uudet teknologiat, joita harkitaan otettavaksi käyttöön, on arvioitava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen sekä muiden väärinkäyttöriskien näkökulmasta, ennen niiden käyttöönottoa, sekä jatkettava riskien arviointia koko käytön ajan. Maksunvälittäjiä tms. maksupalveluja valittaessa tulee ottaa huomioon toimijan tai palvelun kuulumisen rahanpesulain soveltamisalan piiriin, ja että kyseisessä toiminnassa noudatetaan rahanpesulaissa asetettuja velvoitteita.

Mikäli rahapelioperaattorilla on käytössä toimintoja, jossa rahapelaaminen ja voitonlunastaminen voi tapahtua kokonaan ilman varsinaista henkilökuntakontaktia, on valvontaan kiinnitettävä erityistä huomiota. Esimerkiksi tikettiautomaattien käytettävänä pitäminen vaatii erityisiä toimia valvonnan suorittamiseksi. Riskien hallitsemiseksi tikettiautomaatilla on käytettävä rajoituksia ja liputusjärjestelmää. Teknisesti voi rajoittaa lunastettavan voiton määrää sekä voitonlunastusta ajallisesti ja määrällisesti sekä rajoittaa lunastuksen vain siihen paikkaan, jossa pelaaminen on tapahtunut. Merkittävänä hallintakeinona on myös tikettijärjestelmän raha-automaatin ja tikettiautomaatin varustaminen toiminnolla, joka tunnistaa pelamattomuuden ja vähän pelaamisen. Erityistä tarkkaavaisuutta vaaditaan jakelukanavan henkilökunnalta asiakkaan jatkuvan seurannan ja siihen reaaliaikaisesti puuttumisen osalta.

Rahanpesussa varojen sekoittumisella yritetään vaikeuttaa varojen yhdistämistä niiden alkuperään. Esimerkkinä sekoittumisesta voisi olla käteisvarojen muuntaminen varoiksi pelitilille. Ellei käytössä ole riittäviä keinoja asiakkaan tuntemiseksi ja varojen alkuperän todentamiseksi, ei varojen sekoittumista tule mahdollistaa. Varojen sekoittumisen myötä on jälkikäteen lähes mahdotonta selvittää se, mitkä varat ovat peräisin laittomasta ja mitkä laillisesta toiminnasta tai kenen varoja ne ylipäättään ovat. On myös huomattava, että rahapelitoiminta voi olla vain osa rahanpesuketjua. Rahapelitoimintaa voidaan käyttää vain yhtenä osana rahanpesua esimerkiksi varoja kierrättämällä tai varoja käyttämällä. Lisäksi huomattavaa on, että osa käytettävistä tai liikuteltavista varoista saattaa olla laillista alkuperää ja osa laitonta alkuperää olevaa. Lisäksi sinällään järkevään liiketoimeen saattaa liittyä myös toimi tai osatoimi, jossa on jotain epäilyttävää.

---

60 SNRA liite 2019, s. 23-25.

10. RAHAPELIOPERAATTORI

Riskiarviossa on tunnistettu myös rahapelioperaattorin omaan toimintaan liittyviä riskejä. Merkittävimmät riskit koskevat rahapelioperaattorin mahdollisia rahanpesulain mukaisten velvoitteiden laiminlyöntejä tai rikkomuksia. Rahapelioperaattori vastaa itse rahanpesulain mukaisten velvoitteiden täyttämistä, vaikka rahanpesulaki mahdollistaa tietyin edellytyksin asiakkaan tuntemista koskevien velvollisuuksien täyttämisen ilmoitusvelvollisen puolesta.

Rahapelitoiminnassa on varmistettava, että asiamies tai rahapelioperaattorin oma henkilökunta täyttää rahanpesulain mukaiset velvollisuudet. Rahapelien toimeenpanossa on tehtäviä, joissa henkilökunnan vaihtuvuus voi olla suurta ja henkilökunnan kokemus rahanpesun torjunnasta vaihtelevaa. Rahapelioperaattorin on varmistettava jatkuvalla, säännöllisellä ja kattavalla koulutuksella sekä tiedottamisella, että sen omassa toiminnassa tai sen puolesta toimivat saavat ajantasaisen tiedon rahapelitoimintaa uhkaavista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä. Rahapelioperaattorin on varmistettava, että sillä on käytössä kanava, jolla tietoa saadaan tarvittaessa jaettua nopeasti rahapelien myyjille sekä valvonnasta vastaville. Koulutuksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnasta on oltava säännöllistä ja sitä on annettava jatkuvaluonteisesti rahanpesulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi. Rahapelioperaattorin on tärkeä valvoa, että sen puolesta toimivien tahojen toiminnassa rahanpesulain mukaiset velvoitteet tulee täytettyä. Rahapelioperaattorin on siten järjestettävä valvontansa niin, että mahdolliset epäkohdat voidaan havaita ja niihin puuttua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Jo kolmannen osapuolen, kuten asiamiehen, valinnassa sekä asiamiehiessopimusten jatkuessakin mahdolliset taustatarkastukset sekä muut jatkuvat toimet kolmannen osapuolen valvonnassa ovat edellytys riittäville toimille väärinkäytösten estämisessä sekä havainnoinnissa. Sen lisäksi, että rahapelioperaattorin toimintatapojen tulee olla rahanpesulain mukaiset ja sen puolesta toimiville selvät ja selkeät, rahapelioperaattorin on valvottava, että toimintatapoja noudatetaan käytännössä. Lisäksi rahapelioperaattorin on puututtava mahdollisiin laiminlyönteihin tai muihin havaitsemiinsa epäkohtiin ja saatettava toiminnot rahanpesulain vaatimukset täyttävälle tasolle.

Rahanpesulain 4 luvun 5 §:n mukaan liiketoimi on keskeytettävä lisäselvityksiä varten tai siitä on kieltäydyttävä, jos liiketoimi on epäilyttävä tai jos epäillään liiketoimeen sisältyviä varoja käytettävän terrorismin rahoittamiseen tai sen rangaistavaan yritykseen.⁶¹ Ilmoitusvelvollisen ei tule ottaa rahapelitoiminnassa vastaan tai esimerkiksi välittää varoja, joiden tämä epäilee olevan rikoksella saatuja. Rahapelioperaattorilla tulee olla toimintatavat epäilyttävien liiketoimien keskeyttämiseksi riittävän nopeasti kaikissa jakelukanavissa, kuten pelitilin rahansiirtojen keskeyttämiseksi. Jotta epäilyttävään liiketoimeen liittyvät varat eivät siirry järjestelmän ulottumattomiin, on liiketoimien seurannan oltava reaaliaikaista ja sen tulee perustua asiakkaan jatkuvaan seurantaan ja tavanomaisesta toiminnasta poikkeavien liiketoimien havainnointiin.

Jakelukanaviin liittyvien riskien osalta on useammassa kohdassa viitattu koulutuksen ja tiedotuksen tärkeyteen riskien hallinnassa. Ilmoitusvelvollisen on varmistettava riittävä koulutus, koulutuksen toistuvuus ja kertaus sekä henkilökunnan tietojen ja osaamisen ajantasaisuus. Koulutuksen lisäksi voidaan painottaa prosessien ja vastuiden selkeyttä riskienhallinnassa. Työntekijöille tulee olla selkeänä näiden oma rooli rahanpesun riskien tunnistamisessa ja ilmoittamisessa.

61 HE 228/2016 vp, s. 114-115.

Kolmannen osapuolen toimien valvonnan lisäksi rahapelioperaattorin tulee valvoa myös oman henkilökuntansa toimintaa. Rahapelioperaattori voi suorittaa sisäistä valvontaa muun muassa valvomalla pelaamista, videovalvonnalla, sopimuksilla työntekijöiden kanssa, pistotarkastuksilla sekä työntekijöiden valintaprosessissa tehtävillä tarkistuksilla (mm. taustojen selvittäminen aika ajoin). Asiamiesten osalta tulee tarkistaa asiamieheksi haluavien yritysten omistajien taustat. Asiamiesten toimintaa ja pelaamista asiamiespisteissä tulee seurata aktiivisesti epätavallisten toimien havaitsemiseksi ja niihin puutumiseksi. Valvonta on toteutettava huomioiden muun muassa yksityisyyden suoja, soveltuva lainsäädäntö sekä mahdollinen muu sääntely.

Kokonaisuuden hallitsemiseksi sekä hallintakeinojen toteutumisen tarkastamiseksi on rahapelioperaattorin suoritettava sisäisiä tarkastuksia toimintojen riittävyyden mittaamiseksi ja toteutumisen seuraamiseksi. Oma toimintaa tulee tarkastella tarvittaessa kriittisestikin: ovatko tehdyt toimet riittäviä, mitä toimilla on saavutettu ja mitä keinoja tulee tarvittaessa toteuttaa muutosten tekemiseksi.

11. HALLINTAKEINOISTA YLEISESTI

On selvää, että ilmoitusvelvollisella on oltava ymmärrys rahanpesurikoksen tunnusmerkistöä, esirikoksista sekä käytännön tietoa tavoista pestä rahaa. Ilmoitusvelvollisella on oltava ja tämän on hankittava oma-aloitteisesti ja aktiivisesti ajankohtaista tietoa ilmiöistä liittyen rahanpesuun. Edellä mainitut asiat ovat edellytys hyvän riskiarvion laatimisessa ja sitä myöten sopivien hallintakeinojen valitsemisessa ja toimeenpanossa. Edelleen on todettava, että ilmoitusvelvollisen tehtävänä ei ole arvioida, onko jokin rikos tapahtunut, eikä myöskään sitä, onko asiakas syyllistynyt johonkin tai onko asiakas tietoinen käyttämiensä varojen rikollisesta alkuperästä.⁶² Ilmoitusvelvollisen tehtävänä on havaita epäilyttävät liiketoimet, tarvittaessa keskeyttää liiketoimet ja ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista eteenpäin rahanpesun selvitykeskukselle. Ilmoitusvelvollisen on siten oltava varsin tietoinen kaikista niistä toimista, joilla tämän toimialaan voi rahanpesua kohdistua.

Tässä yhteenvedossa on käsitelty tällä hetkellä merkittävimmäksi tunnistetut rahanpesuriskit. Huomioitavaa on, että ilmoitusvelvollisen on tietysti huomioitava myös muut toimintaansa liittyvät riskit ja myös toimittava näiden riskien vähentämiseksi. Vaikka tässä yhteenvedossa riskit on jaoteltu jakelukanavittain, riskejä ja hallintakeinoja on hyvä lukea kokonaisuutena. Lisäksi asiakkaan ja pelitoiminnan valvontaa pitää suorittaa jakelukanavien yli niin, että eri jakelukanavissa suoritettut liiketoimet voidaan yhdistää. Yhteenvedossa mainitut hallintakeinot eivät ole tyhjentävä luettelo riittävästä hallintakeinoista, vaan esimerkkejä keinoista, joilla riskejä voidaan vähentää tai jopa estää. Lisäksi yksi hallintakeino voi olla keino useamman riskin hallinnassa ja jokin riski vaatii useamman keinon käyttöä.

Rahapelaaminen ei ole ainoastaan yksi keino pestä rahaa, vaan myös toimintaa, jossa voidaan käyttää laittomasta toiminnasta peräisin olevaa rahaa pelaamiseen vailla toivetta rahan takaisin saamisesta. Tällöin laittomasta toiminnasta peräisin olevia varoja käytetään ajanvietteenä. Tämä on tärkeä huomata riskejä sekä niihin liittyviä hallintakeinoja pohtiessa. Hallintakeinojen valikoima voi riskiä kohden olla hyvin laaja. Osasta riskejä vähentävistä toimista säädetään laissa, kuten riskiarviosta ja työntekijöiden koulutuksesta ja suojelusta, ja osa riskejä estävistä ja vähentävistä toimista ovat hallintakeinoja, joita voi käyttää harkinnan mukaan. Ilmoitusvelvollinen on vastuussa riittävien hallintakeinojen käytöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien hallitsemiseksi (estämiseksi, havaitsemiseksi, vähentämiseksi, puuttumiseksi sekä tilanteen ilmoittamiseksi ja korjaamiseksi). Hallintakeinojen käytössä tulee kiinnittää erityistä huomioita niiden toteuttamiseen.

Se, että käytössä on riittämättömiä hallintakeinoja tai ei hallintakeinoja ollenkaan, luo mahdollisuuden väärinkäytölle. Hallintakeinojen osalta tulee ilmoitusvelvollisen olla selvillä hallintakeinon tosiasiallisista vaikutuksista. Pelkkä hallintakeinon olemassaolo ei ole välttämättä todiste sen tehokkuudesta, vaan tehokkuuden arvioimiseksi tarvitaan tarkastuksia ja testejä keinojen toimivuudesta. Hallintakeinon käyttöönottoa on seurattava ja sen tuloksia arvioitava ja tehtävä tarvittaessa muutoksia.

---

62 Rahanpesuindikaattorit 2019, s. 2.

Lähteet:

Commission staff working document accompanying the document "Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities", SWD(2019) 650 final. (Tekstin alaviitteessä lyhennetty SNRA liite 2019).

FATF 2008. RBA Guidance for casino.

FATF 2012. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. The FATF Recommendations. (huom. päivitys asiakirjaan tullut 2019).

FATF 2019. Mutual Evaluation Report Finland.

FATF 2009. Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector.

Gambling Commission 2017. Money Laundering and terrorist financing risk within the British gambling industry.

HE 228/2016 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Jukarainen P. & Muttilainen V. 2015. Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen kansallinen riskiarvio 2015. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 117. Tampere. (Tekstin alaviitteessä lyhennetty NRA 2015).

Kalb Christian & Verschuuren Pim 2013. Money Laundering: the Latest Threat to Sport Betting?. IRIS editions.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 444/2017.

Lotteriinspektionen 2017. Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden. Diarienummer: 17Li83.

Rahanpesuindikaattorit 2019. Keskusrikospoliisi. Rahanpesun selvittelykeskus.

Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, COM(2019) 370 final (Tekstin alaviitteessä lyhennetty SNRA 2019).

SUEK 2019. Kyllönen M., Laakso N. & Ikonen, J.. Sopimaton lopputulos? Selvitys urheilukilpailujen manipulaation torjunnasta. SUEK ry:n julkaisuja urheilun eettisistä asioista 4/2019.